

Sitora XAMDAMOVA,

BuxDU, Ingliz adabiyotshunosligi va tarjimashunoslik kafedrasida dotsenti

E-mail: s.b.khamdamova@buxdu.uz

Tel: (91)3127595

Dilorom OLIMOVA,

BuxDU, Ingliz adabiyotshunosligi va tarjimashunoslik kafedrasida magistranti

E-mail: d.o.olimova@buxdu.uz

Tel: (91)4111336

BuxDu f.f.f.d. O.G'aniyeva taqrizi asosida

ANALYSIS OF THE FORM AND CONTENT OF DYLAN THOMAS' POEM "DO NOT GO GENTLE INTO THAT GOOD NIGHT"

Annotation

In this article we will look at the form and content analysis of Dylan Thomas's poem "Do Not Go Gentle into That Good Night". The poem "Do Not Go Gentle into That Good Night" was published by Dylan Thomas in 1951. This article examines the meaning of the poem, analysis of its structure and poetic techniques. Its main content is a request from a son to his dying father. The speaker is trying to show his father that although all people have the same goal, they must fight for life. To better understand what each sentence expresses and means, its content is studied by analyzing it stanza by stanza.

Key words: Verse, analysis, stanza, meaning, relevance, manifestation, emotional expression, individualism, symbolism.

АНАЛИЗ ФОРМЫ И СОДЕРЖАНИЯ СТИХОЯ ДИЛАНА ТОМАСА "DO NOT GO GENTLE INTO THAT GOOD NIGHT"

Аннотация

В данной статье мы рассмотрим форму и содержательный анализ стихотворения Дилана Томаса «Не уходи нежно в эту спокойную ночь». Стихотворение «Не уходи нежно в эту спокойную ночь» было опубликовано Диланом Томасом в 1951 году. В статье рассматривается смысл стихотворения, анализ его структуры и поэтических приемов. Основное его содержание – просьба сына к умирающему отцу. Оратор пытается показать своему отцу, что, хотя у всех людей одна цель, они должны бороться за жизнь. Чтобы лучше понять, что выражает и означает каждое предложение, его содержание изучается путем анализа строфа за строфой.

Ключевые слова: Стих, анализ, строфа, смысл, актуальность, проявление, эмоциональное выражение, индивидуализм, символизм

DILAN TOMASNING "DO NOT GO GENTLE INTO THAT GOOD NIGHT" SHE'RINING SHAKLIY VA MAZMUNYIY TAHLILI

Annotatsiya

Ushbu maqolada Dylan Tomasning "Do not go gentle into that good night" she'rining shakily hamda mazmuniy tahlilini ko'rib chiqamiz. "Do not go gentle into that good night" she'ri Dilan Tomas tomonidan 1951 yilda nashr etilgan. Ushbu maqolada she'rning mazmuni, tuzilishi va she'riy vositalarini tahlili keltiriladi. She'rning asosiy mazmuni o'g'ilning o'layotgan otasiga qilgan iltimosidir. Qahramon otasiga hamma odamlar bir xil maqsadda bo'lishiga qaramay, ular hayot uchun kurashishlari kerakligini ko'rsatishga intiladi. Har bir band nima ifodalaganini va nimani anglatishini yaxshiroq tushunish uchun uni har bir baytni tahlil qilish orqali mazmunini o'rganilgan.

Kalit so'zlar: Misra, bayt, ma'no, tegishlilik, namoyon bo'lish, hissiy ifodalar, individualizm, simvolizm.

Kirish. Dilan Tomas 1914-yilda Uelsda tug'ilgan, biroq 16 yoshida maktabni tark etib, muhbirlik qilish bilan shug'ulla boshlagan. Otasining ingliz adabiyotiga bo'lgan qiziqishi uning she'rga bo'lgan muhabbatini yanada oshirdi va 1932 yilga kelib Dilan she'r yozishga bo'lgan ishtiyoqi muhbirlik faoliyatidan voz kechisga majbur qildi. U shu yilning o'zida ya'ni 20 yoshida Tomas o'zining mashhur to'plamlarida nashr etilgan she'rlarining yarmidan ko'pini yozdi. 1934 yilda Tomas Londonga borib, o'zining ko'plab ilk she'rlarini o'z ichiga olgan birinchi to'plamini nashr etdi va katta muvaffaqiyatga erishdi. Londonda bo'lganida u Keytlin Mak Namaraga uylandi. U bilan birga Uelsga qaytib, farzand ko'rgandan so'ng, Tomas 1940-yillarni qo'shimcha pul topish uchun kitobxonlik sayohatlari va radio chiqishlari bilan o'tkazdi. 1950-yillarda Tomas O'qishni davom ettirish uchun Qo'shma Shtatlarga bordi. 1953 yilda AQShga to'rtinchi safari paytida u Nyu-Yorkda kasal bo'lib, komaga tushib qoldi va keyin vafot etdi. Uning jasadi Uelsdagi vatani Lougham shahriga qaytarilib, u erda 39 yoshida dafn etilgan.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. O'lim Dilan Tomas she'riyatida, ayniqsa uning she'rlarida tez-tez uchraydigan mavzudir. Tomas o'limning turli tomonlarini namoyish qilish uchun turli xil qiziqarli va g'ayrioddiy tasvirlardan foydalanadi. Jumladan, "Do not go gentle into that good night" she'rida u bu murojaatni oxirgi misrada har bandida takrorlab, o'limga qarshilik ko'rsatishga urg'u beradi. Tasviriylik Tomas tomonidan she'rining mavzusini va nimani anglatishini yaratish uchun ishlatiladi. Garchi o'quvchilar Tomasning otasining o'limi ortidagi tafsilotlarni bilmasalar ham, muallifning ushbu she'rni yozish sabablari juda aniq. Bunda Tomas so'zlari orqali otasidan uni egallab olgan va uni keyingi hayotga olib boradigan zulmatga qarshi kurashishni so'raydi.

Tadqiqot metodologiyasi. "Do not go gentle into that good night" - uelslik shoir Dilan Tomasning (1914-1953) eng mashhur asarlaridan biri bo'lgan villanelle she'ri. She'r birinchi marta 1951 yilda Botteghe Oscure jurnalida chop etilgan bo'lsada, 1947 yilda Tomas oilasi bilan Florensiyada bo'lganida yozilgan. Keyinchalik bu she'r Tomasning boshqa asarlari bilan birga "In country sleep" va boshqa she'rlar (New directions, 1952) va "Collected poems", 1934-1952 (1952) kitoblariga kiritilgan.

Bu she'r Tomasning o'layotgan otasi uchun yozilgan, deb taxmin qilingan, garchi u 1952 yil Yangi yildan sal oldin vafot etgan. Uning "Do not go gentle into that good night" degan birinchi misradan boshqa sarlavhasi yo'q, bu misra butun she'r davomida naqorat sifatida namoyon bo'ladi, "Rage, rage against the dying of the light".

Tahlil va natijalar. “Villanel” uch misradan iborat besh baytdan (tersetlardan) iborat bo‘lib, undan keyin to‘rt misrali bir bayt (to‘rtlik), jami o‘n to‘qqiz misradan iborat. Matn ikki takrorlanuvchi olmosh va ikkita nakaratdan iborat: birinchi misraning birinchi misrasi ikkinchi va to‘rtinchi misralarning oxirgi qatori, birinchi misraning uchinchi misrasi uchinchi va beshinchi misralarning oxirgi misrasi vazifasini bajaradi. “Do not go gentle into that good night” qofiya va xor sxemasi quyida ko‘rsatilgandek sxematiklashtirilishi mumkin.

1-band

Do not go gentle into that good night, Old age should burn and rave at close of day; Rage, rage against the dying of the light

O‘lim Dilan Tomas she‘riyatida, ayniqsa uning she‘rlarida tez-tez uchraydigan mavzudir. Tomas o‘limning turli tomonlarini namoyish qilish uchun turli xil qiziqarli va g‘ayrioddiy tasvirlardan foydalanadi. Jumladan, “Do not go gentle into that good night” she‘rida u bu murojaatni oxirgi misrada har bandida takrorlab, o‘limga qarshilik ko‘rsatishga urg‘u beradi. Tasviriylik Tomas tomonidan she‘rining mavzusini va nimani anglatishini yaratish uchun ishlatiladi. Garchi o‘quvchilar Tomasning otasining o‘limi ortidagi tafsilotlarni bilmasalar ham, muallifning ushbu she‘rni yozish sabablari juda aniq. Bunda Tomas so‘zlari orqali otasidan uni egallab olgan va uni keyingi hayotga olib boradigan zulmatga qarshi kurashishni so‘raydi. Bundan tashqari, Tomas o‘layotgan otasiga barcha aqlli yoki johil odamlar o‘limga qarshi kurashishi kerakligini aytgan. Inson jamiyatga o‘zining haqiqiy hissasini qo‘shgandagina tinchgina o‘lishga tayyorlanishi mumkin. Bu erda Tomas o‘limga bo‘lgan munosabatini baham ko‘radi, bu Robert Frostning qorli oqshomda Vudsda to‘xtashiga juda o‘xshaydi:

The Woods are lovely, dark and deep. But I have promises to keep, And miles to go before I sleep, And miles to go before I sleep.

2- band

Though wise men at their end know dark is right, Because their words had forked no lightning they Do not go gentle into that good night.

“Donolar” Tomas ta‘riflagan birinchi guruhdir. “Though wise men at their end know dark is right” misrasining birinchi misrasi donishmandlar o‘lim hayotning tabiiy bir qismi ekanligini tushunishlari va ular buni qabul qilishlari kerakligini bilish uchun aqlli ekanliklarini bildiradi. Biroq keyingi satrda ular o‘lim bilan kurashayotganliklarini tushuntiradi, chunki ular hayotda yetarlicha obro‘-e‘tibor yoki nom qozonmaganliklarini his qilishadi. “Because their words had forked no lightning they”, deydi.

3-band

Good men, the last wave by, crying how bright Their frail deeds might have danced in a green bay, Rage, rage against the dying of the light.

Tomas odamlarni oxirat yaqinlashganda o‘z hayotlari haqida fikr yuritishlari ko‘rsatib berishga harakat qiladi. Ushbu bandni ikki qismga bo‘lish mumkin. Birinchidan Tomas bugungi kunda yaxshi insonlar juda kamligini, otasini yaxshi inson deb bilishini va u bilan dunyo yaxshiroq joy bo‘lishini o‘ylashini ta‘kidlagan bo‘lishi mumkin. Ikkinchidan u odamlar qanday ko‘rinishda bo‘lishidan qat‘i nazar, ularning qilmishlari eslanmasligini bilishadi deb afsuslanadi. “Green bay (yashil ko‘rfaz)” insoniyat tarixida o‘z o‘rnini belgilovchi abadiy dengizni anglatadi. O‘tmish haqida o‘ylab, ular faqat o‘z nomlarini tarixda qoldirish uchun yashashni xohlashlariga qaror qilishadi.

4-band

Wild men who caught and sang the sun in flight, And learn, too late, they grieved it on its way, Do not go gentle into that good night.

“Wild men (yovvoyi odamlar)” mislaridagi so‘z orqali odamlar o‘lik ekanliklarini juda kech bilib olganlarini tushuntiradi. Ular hayotlarini harakatda o‘tkazishlari va vaqt o‘tishi bilan ular bu oxiri ekanligini tushuntiradi. “sang the sun in flight” satrida ularning kechinmalari va tuta olmagan narsaning ortidan kunlarini behuda o‘tkazganliklari bo‘rtirilgan. Bundan tashqari, “Sang the sun in flight” bu yovvoyi odamlar qanday yashaganligini anglatadi. Bu saodatli jaholat bilan xavfga duch kelgan jasur qalblar edi. Ular hayotlarini sarguzasht va hayajonga sarfladilar. Keyingi satr: “And learn, too late, they grieved it on its way” bu ularning o‘lim haqiqatiga ishora qiladi. Ular o‘zlarining ahmoqona hayotlari bilan ko‘p qayg‘uga sabab bo‘lganlari uchun qayg‘uradilar.

5-band

Grave men, near death, who see with blinding sight Blind eyes could blaze like meteors and be gay, Rage, rage against the dying of the light.

“Grave men” Tomas bu so‘z orqali shu guruhga tasvirlagan o: “Grave men, near death, who see with blinding sight”. Bu satrda uning “qabr” ya‘ni “grave” so‘zini ishlatishi ham qayg‘uli odamlarga, ham jismonan o‘limga yaqin bo‘lganlarga nisbatan deyarli ikki xil ma‘noga ega. Ularning ko‘zlari tananing qolgan qismi bilan birga so‘nadi, lekin ularning mo‘rt holatiga qaramay, ko‘zlarida mavjudlik ishtiyoqi hali ham yonib turadi. “Blind eyes could blaze like meteors and be gay” iborasi insonning yashash uchun kurashini ifodalaydi. Ma‘ruzachining ta‘kidlashicha, otasi bunday zaif holatda ham uzoq va baxtli yashashi mumkin ekanligini ko‘ratishga harakat qilgan.

6- band

And you, my father, there on that sad height, Curse, bless, me now with your fierce tears, I pray. Do not go gentle into that good night. Rage, rage against the dying of the light.

Nihoyat, oxirgi misra so‘zlovchining asl niyat, tilaklarini bildiradi. Uning ta‘kidlashicha, barcha erkaklar, ularning tajribasi yoki holatlaridan qat‘i nazar, ko‘proq yashahs uchun kurashadilar. U otasini ham shunday qilishga undagan edi. “Curse, bless, me now with your fierce tears, I pray” misrasida otasidan o‘lmasin, deb yolvorganida qanday og‘riq va ehtiros borligini tasvirlangan. Tomas otasining g‘oyib bo‘lishini ya‘ni o‘lishini kuzatib, taslim bo‘lmaslikni iltimos qiladi.

Xulosa va takliflar. Bu she‘rning tahlili bizga o‘lim haqidagi asosiy tushunchani beradi deb aytilish mumkin. Garchi o‘lim bu muqarrar bo‘lsa ham o‘limga qarshi kurashish kerakligi satrlar orqali tasvirlab bergan. Ammo boshqa tomondan olib qarasaq tagidagi tub ma‘noni tushunib yetishimiz mumkin. Mayli, o‘lim yomon, lekin o‘limga qarshi kurashish yaxshi degan tushunchani ilg‘ab olishingiz mumkin. She‘r haqiqatda o‘lim “haqida” emas, balki insonning og‘ir ahvoli (qanchalik ulug‘vor tuyulishi mumkin) haqidadir. Biz insonlar uchun o‘lim muqarrar ekanligi barchamizga ma‘lum shunga qaramay yashash uchun kurashish degan tushunchalarni shoir o‘z she‘rida yaqqol ko‘rsatib bergan.

ADABIYOTLAR

1. Bakhshilloyevna, Khamdamova Sitora. "CRITICAL REVIEW OF LITERATURE ON SYMBOLISM IN WILLIAM BUTLER YEATS' POETRY." Euro-Asia Conferences. Vol. 3. No. 1. 2021.
2. Ionkis G.E. English Poetry of the 20th Century, 1917-1945: Textbook for Pedagogical Institutes. —Moscow: Higher School, 1980.
3. Khamdamova, Sitora Bakhshilloyevna. "Mythological Themes and Motives in William Butler Yeats' Poetry." Spanish Journal of Innovation and Integrity 6 (2022): 147-150.
4. Olimova, Dilorom, and Sitora Khamdamova. "MODERNISM IN ENGLISH LITERATURE." Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences 2.10 (2023): 31-34.
5. Olimova Dilorom Odilovna, & Khamdamova Sitora Bakhshilloyevna. (2023). PECULIAR FEATURES OF DYLAN THOMAS POETRY. British Journal of Global Ecology and Sustainable Development, 15, 45–48.
6. Ochilova Dilnoza Sunnatillayevna, & Khamdamova Sitora Bakhshilloyevna. (2023). FREE VERSE IN WALT WHITMAN'S POETRY. Miasto Przyszłości, 36, 110–113.
7. Tolmachev V.M. Foreign literature of the XX century in 2 vols. Vol. 1. The first half of the XX century: a textbook for secondary vocational education / V. M. Tolmachev; edited by V.M. Tolmacheva. - 2nd ed., revised and additional - Moscow: Yurayt Publishing House, 2020. - 430 p.